

Ordringen af andre vigtige Spørgsmaal, kunne fjernes. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgfreds (Th. Nielsen) yttrede saaledes: „Naar vi kunde naae at fyldestgjøre de aandelige Interesser paa en mere tilfredsstillende Maade, saa forlanger jeg heller ikke noget Overtud fra de kirkelige Medlemmer!“ Saaledes udtalte det ærede Medlem sig (Th. Nielsen: Ja!), og lignende Udtalelser ere fremkomne fra flere af hans Meningsfæller. Jeg tager disse Udtalelser for fuld Oprigtighed; thi jeg er overbevist om, at de ere det, og jeg siger da: Lader os indrømme de Herrer ærligt, aabent og fuldt ud, hvad de med Rette kunne fordrø, og saa se, om de da ikke ville vise sig langt mere imødekommende end nu mod de Fordringer, der med Høje stilles fra den anden Side, saa at man kunde opnaa at faae staaet en Bro til Forsoning og dermed Stridsspørgsmaalene løste.

Berg: Jeg vil svare et Par Ord paa, hvad den meget ærede Kultusminister fremsatte. Jeg er enig med den ærede Minister i, at det er ønskeligt, at store Reformspørgsmaal faae en grundig Drøftelse og bringes i Folketillid til en vis Modenhed, forinden de løses; men jeg skulde mene, at det er Tilfældet med de to Reformspørgsmaal, der have ligget for og endnu ligge for. Jeg er tilbøjelig til at tro, at det vilde have staaet bedre med de kirkelige Forhold omkring i Landet og specielt med Forholdet mellem Præst og Menighed paa mange Steder, hvis man havde faaet disse Reformers udførte for 100 eller 200 Aar siden; men at de nu, efter den Forberedelse, de have faaet i vor konstitutionelle Frihedstid ikke skulle være modne til Udførelse, er efter mit Begreb en ganske mærkelig Yttring. Naar nu den ærede Minister undskyldte sig med, at man ikke kunde forlange, at han i saa Maaneber skulde kunne føre igennem, hvad man ikke gjennem Forhandling i 15 Aar havde kunnet føre igennem, saa er der vist Ingen, der har forlangt, at han skulde gjøre Underværker; han vilde vistnok ogsaa have fundet Hjælp og Støtte hos os, hvis han havde trængt til den ved Udførelsen af de Reformers, man her arbejder paa at sætte igennem. Meningen er jo heller ikke, at han skulde arbejde alene. Det er heller ikke Sagen, hvad der vilde komme ud af Ministerens Mening eller af hans Tilslutning til Dette eller Gint; i den Henseende kunde den ærede Minister ikke have noget bestemt Ansvar, men ethvert af Thingene maatte tage sit. Derom er der altsaa ikke Tale. Men Spørgsmaalet er, om man overhovedet kunde fordrø, at en Minister, der tiltraadte sin Embedsstilling, havde en bestemt fæstnet Overbevisning om de store Spørgsmaal, som i Aarene forud havde været paa Bane og dannet væsentlige Stridspunkter i Befolkningen og i Rigsdagen, eller om det er ham tilladt — jeg mener moralsk tilladt efter almindelige konsti-

tutionelle Regler — at overtage sin Embedsstilling, uden at have en saadan Overbevisning. Jeg skal fremsætte min Tanke ved et Exempel. Nu have vi i 25 Aar havt staaende i Grundloven Fordringen om Offentlighed og Mundtligheds Gjennemsøvelse i Retspleien. Vi have flere Gange havt Forslag fremme derom, der har været forskjellige Principspørgsmaal os imellem, og vi haabe snart igjen at komme til en alvorlig Drøftelse af den store Reform. Sæt nu, at vi havde havt denne Reform for til een eller to Behandlinger og vare naaede saa vidt i vort Arbejde, at der kun var visse enkelte bestemte Principer eller Grundfættninger, som vi ikke kunde naae til Enighed om, hvorimod vi i mange andre Ting vare enige. Vedkommende Minister vil ikke give efter, han viger tilbage for den Modstand, der er mod hans Billie paa disse enkelte Punkter, han skal have en Afløser, og der træder da en Afløser til, som konstitutionelt taget maa antages at have dannet sig en Mening i Sagen, en Mening, som han tror at kunne sætte igennem hos begge de stridende Parter eller i alt Fald saaledes, at han kaster sig over paa den ene stridende Part og derved bringer denne til at gaa af med Seiren. Men lad os saa i Stedet for dette tænke os, at en Minister træder frem, tager Arv efter den foregaaende i de vedkommende Spørgsmaal og lader, som om der ikke havde eksisteret nogen Forhandling derom tidligere, ja, som om der knap og nap stod en Paragraf i Grundloven om Offentlighed og Mundtligheds, saa at man altsaa ligesom skulde begynde forfra og overveie, om overhovedet en saadan Reform var ønskelig eller ei. Vilde da ikke under saadanne Forhold alt konstitutionelt Arbejde være rent Nonsens? Lag Skatteforholdene. Tænk Dem en Finansminister, arbejdende sammen med Thinget og værende paa enkelte Punkter enig med Rigsdagen f. Ex. om en Soldreform eller om Reglerne for en Indkomstskat. Han er maasse enig med Thingene paa et saadant Punkt nær, som at man vil have indsat i Loven en Paragraf, der tillod gjennem Finansloven at forandre visse Positioner i Soldloven. Det vil Ministeren ikke gaa ind paa. Man har forhandlet i flere Aar, et meget dygtigt Arbejde er udført baade fra Administrationens Side og fra Thingenes Side, men Ministeren kan ikke føre sin Sag igennem, han vil ikke give tabt i det omstridte Principspørgsmaal og gaar derfor sin Vej. En Anden tager Arv efter ham, men den, der gjorde det, maatte dog konstitutionelt antages at være enig i Hovedsagen af de Forhandling, der vare førte, og vide, hvorledes han stillede sig til dem og være overbevist om eller have Haab om, at han var Manden i rette Tid og paa rette Plads for at beseire Stridsspørgsmaalene og føre Sagen igennem. Men i Stedet derfor kommer der en Minister og siger: Jeg har ikke nogen Mening om Sagen, jeg kjender ikke dens Hovedtræk, men skal først til at overveie, om